

VÅLER KOMMUNE

ÅRSBUDSJETT 2021
ØKONOMIPLAN 2022-2024

Formannskapetets innstilling 30.11.20

Innhold

Forord fra Kommunedirektøren	3
1. Økonomisk planlegging	4
1.1 Langsiktig økonomiplanlegging	4
2. Økonomisk status og utfordringer	5
2.1. Økonomisk situasjon	5
2.2. Befolkningsutvikling	7
3. Økonomiske rammebetingelser	9
3.1. Finansieringssystemet	9
3.1.1. Tilskudd.....	9
3.1.2. Skatteinntekter.....	9
3.1.3. Eiendomsskatt	10
3.2. Andre budsjettforutsetninger	10
3.2.1. Lønns- og prisvekst.....	10
3.2.2. Pensjonsutgifter	10
3.2.3. Driftsinntekter og driftsutgifter	11
3.3. Gjeld og egenkapital.....	13
4. Virksomhetens rammer og tiltak.....	15
5. Investeringer.....	19
6. Budsjettskjemaer.....	20
6.1. Bevilgningsoversikt drift.....	20
6.2. Bevilgning drift pr. virksomhet	21
6.3. Økonomisk oversikt drift	22
6.4. Bevilgningsoversikt investering.....	23
6.5. Spesifikasjon av investeringsutgifter	24

Forord fra Kommunedirektøren

Våler kommune har i perioden 2016-2019 en økning i driftsinntekter på 14,5 millioner, mens driftsutgiftene i samme periode økte med 33,3 millioner. Dette har de siste årene medført at kommunens driftsresultat har blitt betydelig svekket. Selv om utviklingen snudde noe i 2019, endte netto driftsresultat på -1,5 millioner. I 2020 ligger vi an til et negativt netto driftsresultat på 13 millioner.

Fremlagte årsbudsjett for 2021 og økonomiplan for 2022-2024 viser at vi har en vanskelig periode foran oss. Det er lagt inn mange, store innsparingstiltak for å sikre en økonomisk utvikling som tar oss ut av de økonomiske vanskelighetene vi står i. Dette vil kreve store endringer tjenesteyting og vi må være forberedt på å omstrukturere hele virksomheten.

Som følge av en relativt stor nedgang i folketall det siste året blir frie inntekter lavere enn før. Også kommunens øvrige inntekter reduseres. Samtidig øker behovene – spesielt innenfor sektor for pleie og omsorg. Økningen knytter seg i langt større grad til enkeltklienter enn til endret demografi. Gjelden har de siste årene økt betydelig og dette medfører også en økning i netto finanskostnader.

I løpet av 2021 vil store deler av fondsmidlene våre bli brukt opp. Vi er derfor helt avhengig av å klare de innsparingsmålene som er satt i løpet av økonomiplanperioden. Vi har en krevende og viktig jobb foran oss i årene fremover.

Noe av utfordringen skyldes at Våler kommune gjennom mange år har hatt et synkende folketall. Dersom man skal snu dette, krever det systematisk arbeid over lengre tid. Kommunens attraktivitet for næringsliv og nye innbyggere må bygges gjennom gode analyser og planer, men også praktiske tiltak. I tillegg endres sammensetningen i befolkningen. Det blir stadig færre barn og unge, mens andelen eldre øker betydelig, særlig fra 2025. Dette medfører at behovet for de ulike tjenestene endrer seg. Det er viktig at vi klarer å omstille driften vår slik at vi er i stand til å møte endringene uten at utgiftene øker.

Våler er en formuende kommune. Kommunen har en kommuneskog hvor verdien er beregnet til minst 200 mill. Kommunen har et salgspotensial av jordbruksarealer på Haslemoen til ca. 50 mill.

I sum betyr dette at:

- Kommunen i vesentlig grad må omstille driften sin i økonomiplanperioden
- Kommunen må utvikle seg til å bli en mer attraktiv kommune for næringsvekst og innbyggervekst

Administrasjonen har i løpet av 2020 iverksatt en stor del av de tiltakene som ble vedtatt i budsjettet for 2020 og for økonomiplanperioden 2021-2023.

Innsparingene i 2020 var på langt nær nok. Det er lagt inn ytterligere innsparinger i økonomiplanperioden på 35,8 millioner. Får vi til disse innsparingene er vi nær ved vårt kortsiktige mål på et korrigert netto driftsresultat tilsvarende 1% av driftsinntektene.

For å klare disse innsparingene er det nødvendig med grunnleggende endring i drift av kommunen. Det må vurderes inngående strukturelle endringer både internt og på overordnet nivå i form av utstrakt interkommunalt samarbeid eller kommunesammenslutning med en eller flere kommuner. En utredning av dette må starte umiddelbart. Er man ikke villig til det vil vi ikke klare å gjennomføre foreslåtte innsparingstiltak.

1. Økonomisk planlegging

Kommunen skal fastsette en økonomiplan som omfatter de fire neste budsjettårene, og denne skal rulleres årlig. Det betyr at økonomiplanen skal oppdateres og bygge på endringer i alle typer rammevilkår, nye politiske prioriteringer og andre premisser som har økonomiske konsekvenser for kommunen i den kommende fireårsperioden.

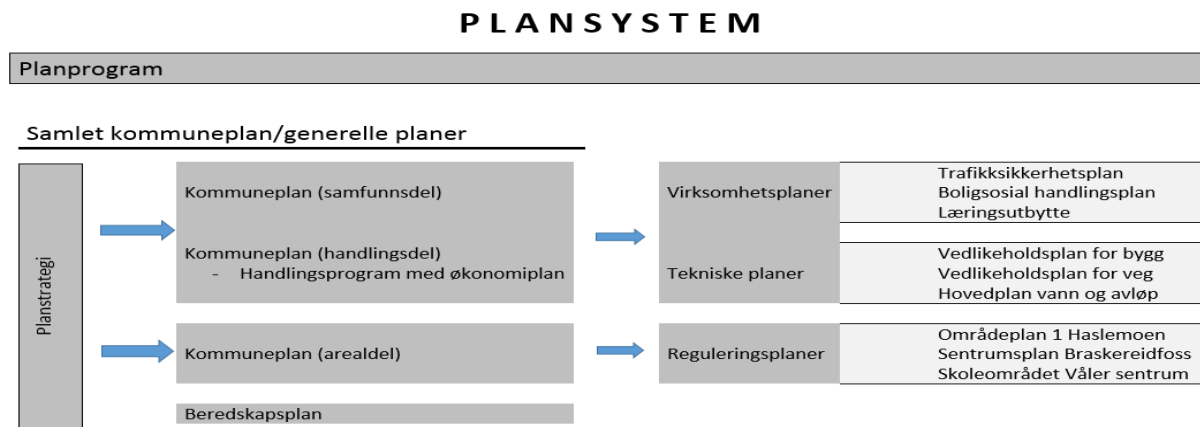
Det må i økonomiplanen skilles mellom finansiering av den løpende driften og finansiering av investeringer. Kommunens løpende driftsutgifter (inklusive finansutgifter) skal (kun) finansieres av løpende driftsinntekter, mens kommunens investeringer kan finansieres med løpende inntekter, engangsinntekter (typisk salg av eiendom/kapital eller tilskudd fra staten), oppsparte reserver eller låneopptak.

1.1 Langsiktig økonomiplanlegging

Det er kommunen selv som har ansvaret for god økonomistyring. En sunn kommuneøkonomi og økonomisk handlingsrom vil bidra til at kommunen kan møte uforutsette hendelser uten at det får direkte konsekvens for tjenestetilbudet. Dersom kommunen ikke har et tilfredsstillende økonomisk handlingsrom vil uforutsette hendelser medføre kutt i tjenestetilbudet. Konsekvenser av svake netto driftsresultat over tid, er mindre politisk handlingsrom gjennom redusert egenkapital og økt gjeld.

For å ha en god oversikt over kommunens utfordringer på lengre sikt bør man ha en samlet kommuneplan som kan beskrive disse. For å treffe gode og virkningsfulle beslutninger må disse ha en direkte sammenheng med beskrevne behov.

Kommunens planstruktur kan illustreres på følgende måte;

FIGUR 1

Økonomiplanen skal ta utgangspunkt i kommuneplanens langsiktige mål, strategier og utfordringer og angi hvordan kommunen skal anvende sine ressurser for å nå politiske mål.

Våler kommune har en gammel kommuneplan, og revisjon av denne er viktig for å få oppdatert det overordnede rammeverket for arbeidet i kommunen. Det vil være denne som gir føringer for kommunens langsiktige økonomiplanlegging.

Kommunestyret vedtok den 7. mai 2018 i sak 031/18 Planstrategi for Våler kommune 2018-2020. Planstrategien sier at kommuneplanens samfunnsdel bør utformes slik at den tar opp følgende punkter helhetlig og tverrfaglig;

- Utvikling av ny næringsaktivitet i kommunen
- Strategisk plan for attraktive Våler – befolkningsutvikling
- Plan for bedring av læringsutbytte i grunnskolen
- Plan for bedre levekår (folkehelseplan)
- Boligplan
- Plan for å møte «eldrebølgen» (med vurdering av tjenestetilbud ift omsorgstrappa OG hvordan velferdsteknologi kan innvirke på tjenestetilbudet i et 10-15 års perspektiv)
- Vedlikeholdsplan for både kommunens formålsbygg og utleiebygg (-pålegg ihht forvaltningsrevisjonsrapporten)

Langsiktig økonomiplanlegging er en krevende oppgave, men nødvendig for å etablere et godt grunnlag for politisk handlingsrom og et godt tjenestetilbud i kommunen over tid. Den skal sikre både balanse i kommunens økonomi og håndtering av usikkerhet. Langsiktig planlegging bidrar også til å skaffe oversikt over framtidig handlingsrom, og gir bedre mulighet for å påvirke utviklingen av kommunens tjenester, i takt med endringer i behov, befolkning og bosettingsmønster.

Økonomiplanen skal angi retningen for utviklingen av kommunens tjenestetilbud og kommunens ressursbruk i den kommende fireårsperioden. Ressursbruken må være innenfor de økonomiske rammene kommunen står overfor. God økonomiplanlegging innebærer derfor god oversikt over de økonomiske og demografiske forhold mv. som påvirker kommunen, og at økonomiplanen baseres på reelle politiske prioriteringer fra kommunestyret.

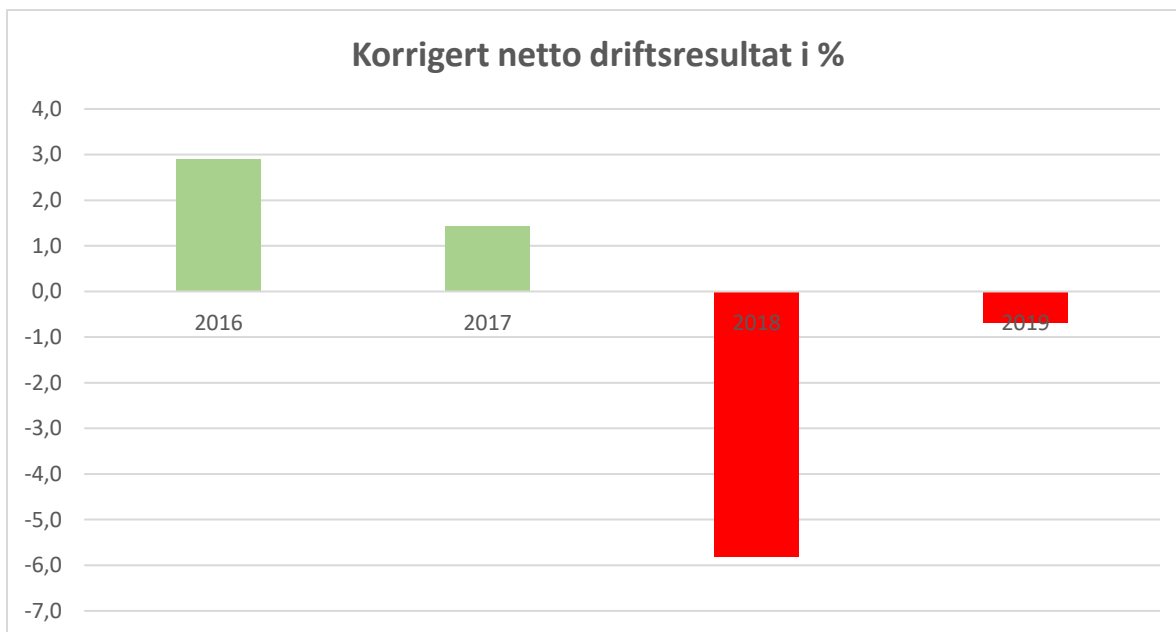
Som et hjelpemiddel i den langsiktige styringen av kommunens økonomi er det vedtatt finansielle måltall. Dette er politiske målsettinger for kommunens økonomiske utvikling. Måltallene må være realistiske og Våler kommune har derfor vedtatt finansielle måltall både på kort og lang sikt:

Finansielt måltall	Kortsiktig mål (innen 2024)	Langsiktig mål
Netto driftsresultat	1%	2%
Netto lånegjeld	90%	75%
Disposisjonsfond	3%	5-10%
Arbeidskapital	5%	8-10%

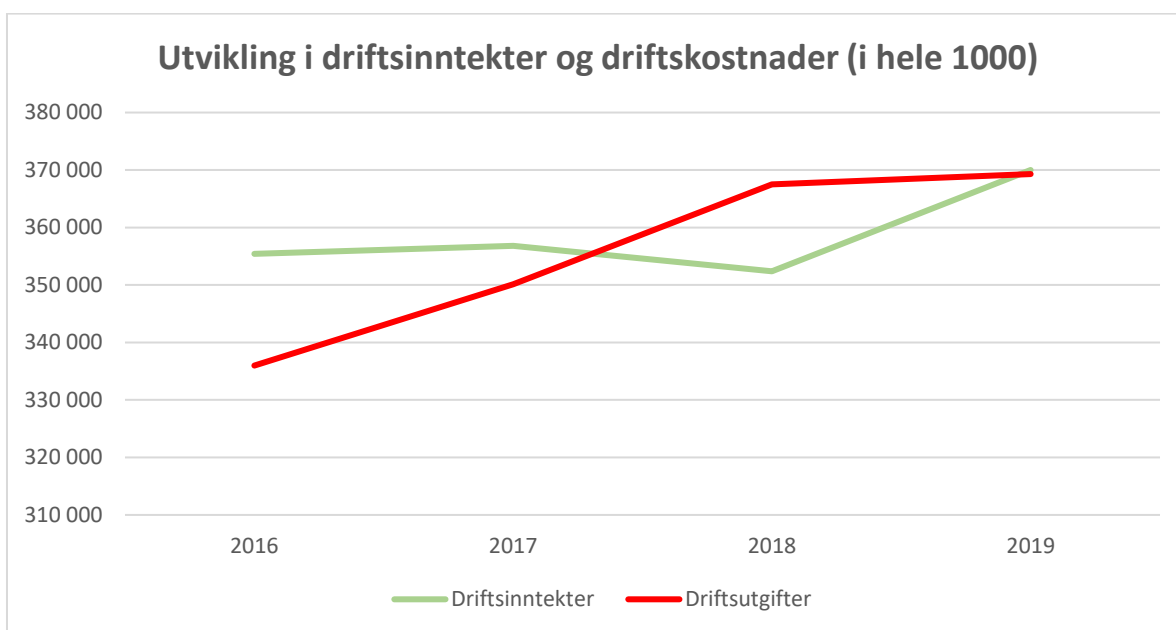
2. Økonomisk status og utfordringer

2.1. Økonomisk situasjon

Våler kommune står overfor store utfordringer de neste årene. Kommunen har over tid hatt et større aktivitetsnivå enn det inntektene tillater. For å oppnå en sunn økonomi og økonomisk handlingsrom er det på lang sikt vedtatt at netto driftsresultat bør ligge på 2 % av driftsinntektene. På kort sikt er ikke dette realistisk, men vi bør i løpet av økonomiplanperioden 2021-2024 nå et netto driftsresultat på 1 %. I 2019 hadde kommunen et negativt netto driftsresultat korrigert for bruk og avsetning bundne fond på -0,7 %. Ved rapportering 2. tertial 2020 ligger det an til et negativt netto driftsresultat i 2020 korrigert for bruk og avsetning bundne fond på -2,3 % .

FIGUR 2

FIGUR 3

Dårlige resultater over tid vil medføre svekket egenkapital og gjør at vi i løpet av kort tid ikke vil ha tilstrekkelig med midler til finansiere vår utgifter. Vi vil heller ikke kunne finansiere investeringene med så stor andel av egenkapital som vi ønsker. Det innebærer at investeringer i stor grad må lånefinansieres noe som igjen vil belaste driften ytterligere i form av økte renter og avdrag.

For at Våler kommune skal kunne nærme seg en sunn kommuneøkonomi med tilstrekkelig økonomisk handlingsrom gjennomførte kommunedirektøren i 2019 et økonomisk omstillingsprosjekt. De tiltak som er identifisert gjennom dette prosjektet ble lagt inn i vedtatt økonomiplan 2020-2023 med innsparinger på 25,9 millioner i løpet av perioden. En god del av disse tiltakene er gjennomført og noen er videreført i 2021-2024. Tiltak som er lagt inn i kommende økonomiplanperiode fremgår av kapittel 4 virksomhetens rammer og tiltak.

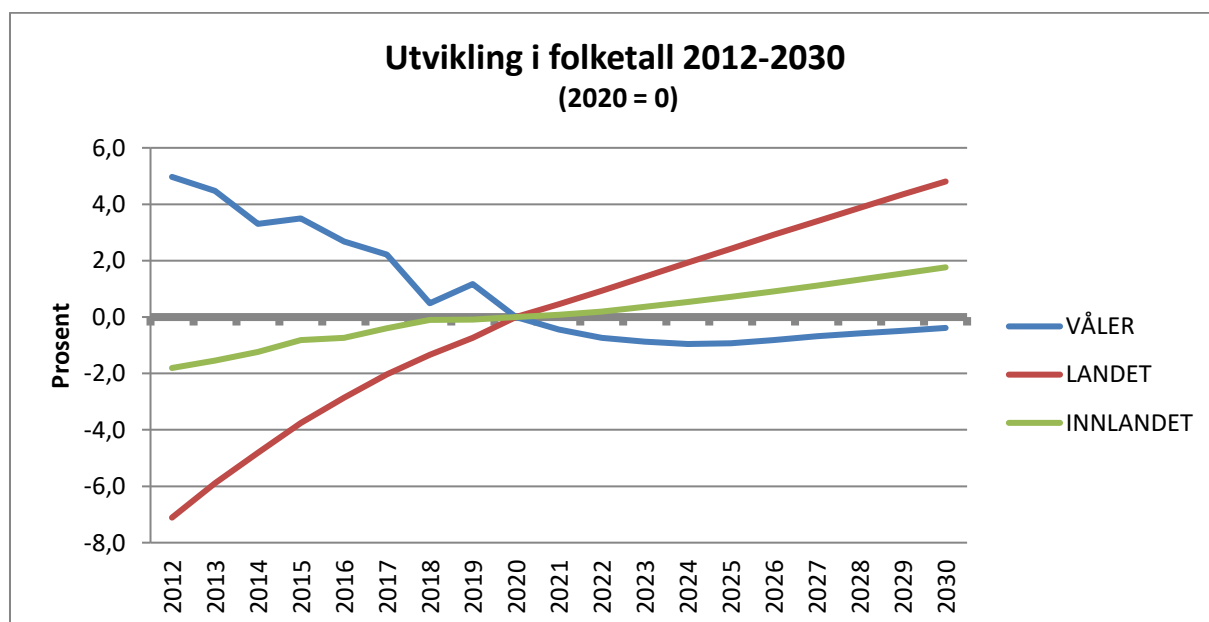
I budsjettet for 2021 og økonomiplanperioden 2022-2024 er det lagt inn tiltak som ved utløpet av økonomiplanperioden utgjør 35,8 millioner kroner. Dette gir oss et netto driftsresultat i 2024 på 0,82% som er tett opp til vedtatt måltall på 1%. For å klare dette er det nødvendig med grunnleggende endring i drift av kommunen. Det må vurderes inngående strukturelle endringer både internt og på overordnet nivå i form av utstrakt interkommunalt samarbeid eller kommunesammenslutning med en eller flere kommuner. En utredning av dette må starte umiddelbart.

2.2. Befolkningsutvikling

Det overordnede formålet med inntektssystemet er å bidra til at kommunene kan gi et likeverdig tilbud til sine innbyggere. De frie inntektene til kommunene består av rammetilskudd og skatteinntekter. Rammetilskuddet gir bl.a. et fast kronebeløp pr innbygger til alle kommunene. En kommune med økning i folketall vil få mer i innbyggertilskudd, mens en kommune med nedgang naturlig nok vil få lavere innbyggertilskudd.

I det samme rammetilskuddet finnes det også en utgiftsutjevningsordning som skal omfordele midler ut fra forskjeller i demografiske (alderssammensetning), geografiske (bl.a. ulike avstander) og sosiale forhold (dødelighet, lavinntekt, uførhet osv), også omtalt som strukturelle ulikheter. Ut fra disse strukturelle forholdene gjøres det beregninger som forteller om kommunen er «lettere» eller «tyngre» å drifte enn gjennomsnittskommunen. Er kommunen «lettere» å drifte foretas det et trekk, og er den «tyngre» å drifte gis det et tillegg. Våler kommune er noe tyngre å drive enn landsgjennomsnittet.

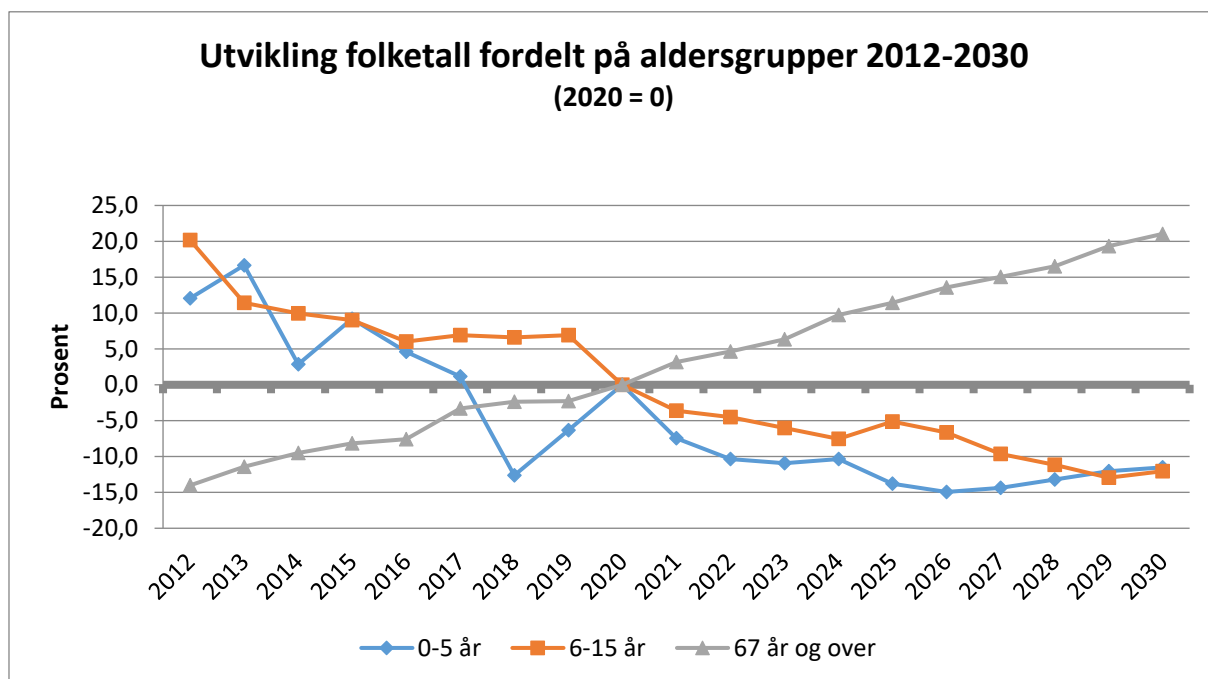
Befolkningstallet har endret seg negativt de siste årene og denne utviklingen forventes å fortsette. SSB kom i august 2020 med nye framskrivninger i befolkningsutviklingen. Fra 1.1.20 til 31.07.20 hadde Våler kommune en nedgang i befolkningen på 43 personer, og allerede pr. 31.07.20 lå folketallet i Våler godt under SSBs nye prognoser. I økonomiplanperioden er endringer i SSBs hovedalternativ for befolkningsfremvekst i Våler kommune lagt til grunn – en negativ vekst som viser at vi er 19 færre personer (0,5%) ved utgangen av økonomiplanperioden enn det vi var pr. 31.07.20. Langvarig nedgang i folketallet fører til utarming av kommunens tilbud, og en dårlig kommuneøkonomi.

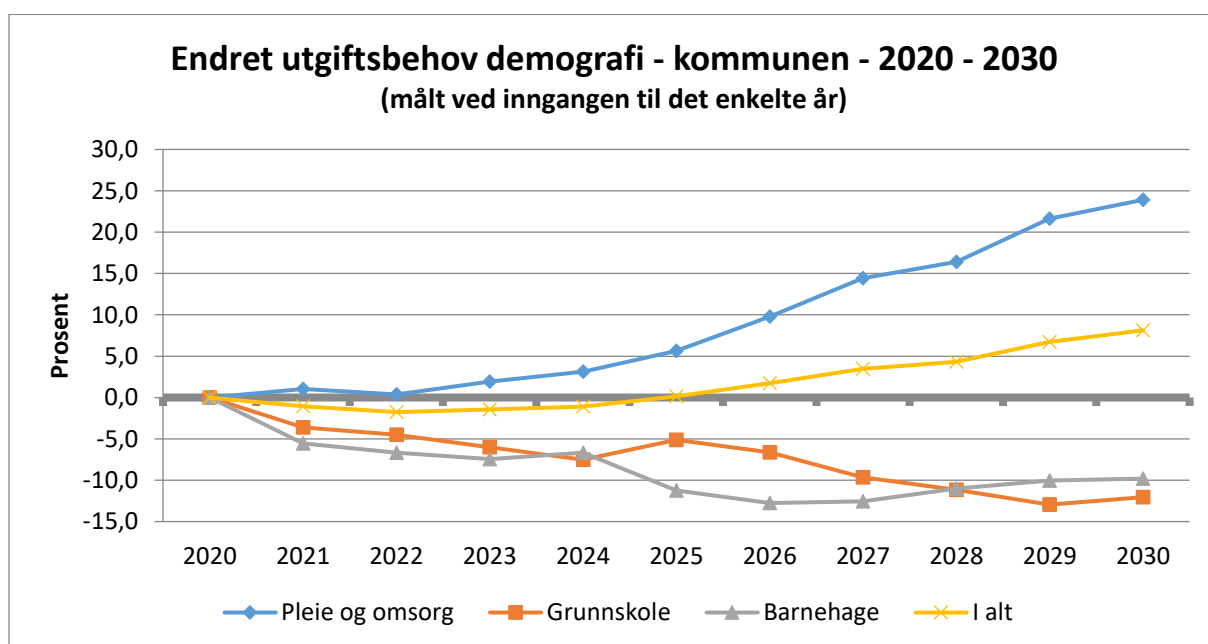
FIGUR 4

Det er ikke bare utviklingen i det totale folketallet som har betydning for kommunens økonomi, men også hvordan sammensetningen i befolkningen endrer seg. De neste årene vil antall eldre øke betydelig, mens antallet barn og unge reduseres.

Dette betyr også at en større andel av kommunens inntekter vil gå til å dekke tjenester innenfor pleie og omsorg mens utgiftene knyttet til oppvekst vil reduseres. Endret sammensetning av befolkningen vil derfor få konsekvenser for den økonomiske planleggingen både på drifts- og investeringssiden.

FIGUR 5

FIGUR 6

Tabellene over viser en tydelig sammenheng mellom utviklingen i folketall fordelt på aldersgrupper og utgiftsbehovet knyttet til de ulike tjenestoområdene.

For å klare å skape tilstrekkelig økonomisk handlingsrom er det viktig at vi fortsetter arbeidet med å øke kommunens attraktivitet både for næringsliv og innbyggere.

3. Økonomiske rammebetingelser

3.1. Finansieringssystemet

De frie inntektene i kommunen består av:

- Rammetilskudd
- Inntektsutjevnerende tilskudd
- Integreringstilskudd og rentekompensasjon
- Skatteinntekter
- Eiendomsskatt

Dette er inntekter som kommunen kan disponere fritt, uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regelverk.

3.1.1. Tilskudd

Det er til dels store forskjeller mellom kommunene når det gjelder befolkningssammensetning, geografi og størrelse. Dette gir variasjoner i hvilke tjenester innbyggerne har behov for og hvilke kostnader kommunene har ved å tilby tjenestene. Gjennom utgiftsutjevningen i inntektssystemet skal kommunene få full kompensasjon for ufrivillige kostnadsforskjeller. Målet med utgiftsutjevningen er å jevne ut disse forskjellene, og å sette alle kommuner i stand til å tilby sine innbyggere likeverdige og gode tjenester.

Utgiftsbehovet for Våler kommune er i statsbudsjettet for 2021 beregnet til å være 9,71% høyere enn landsgjennomsnittet og utgjør i 2021 21,6 millioner. Innbyggertilskuddet inkludert omfordeling på grunn av ulike behov utgjør i 2021 114,8 millioner. Dette er en nedgang sammenlignet med 2020 på 2,7 millioner.

Inntektssystemet inneholder også tilskudd som utelukkende blir gitt ut fra regionalpolitiske mål. Våler kommune får i budsjettet for 2021 overført 5,6 millioner i distriktstilskudd Sør-Norge. Tilskuddet gis kommuner som har en svak utvikling, målt med distriktsindeksen, som er et uttrykk for graden av distriktsutfordringer i en kommune. I 2020 var distriktstilskuddet på 5,5 millioner.

Fylkesmannen i Innlandet fordeler skjønnsmidler til kommunene i Innlandet. Formålet med skjønnsmidlene er å fange opp lokale forhold som ikke ivaretas godt nok i inntektssystemet eller gjennom andre tilskuddsordninger, og bidra til utvikling og fornying i kommunene. I 2021 har Fylkesmannen lagt vekt på den overordnede økonomiske situasjonen til kommunene. Våler kommune er tildelt 1 millioner i skjønnsstilskudd fra Fylkesmannen i 2021. I 2020 var tilskuddet på 1,5 millioner.

3.1.2. Skatteinntekter

Det er også betydelige forskjeller i skatteinntekter mellom kommunene. Skatteutjevningen utjevner delvis forskjellene i skatteinntektene. Skattesvake kommuner blir med dette ekstra ivaretatt i skatteutjevningen. Mange av disse er distriktskommuner. Skatteanslaget for Våler kommune er i 2021 satt til 113,7 millioner. I 2020 var skatteanslaget 112,6 millioner.

3.1.3. Eiendomsskatt

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet at maksimal skattesats for bolig og fritidsbolig reduseres fra 5 til 4 promille fra 2021. Skattesatsen på eiendomsskatt for næring og vann-/vindkraft er ikke endret. Maksimal skattesats for disse eiendommene er 7 promille.

I budsjettet for 2021 er det foreslått å øke skattesatsen for næring, vann og vindkraft fra 5 til 6 promille. Fra 2022 er det foreslått å øke skattesatsen for disse eiendommene til 7 promille. Eiendomsskatten – inkludert ny eiendomsskatt fra 2021 på vindkraftverk med 2,4 millioner – utgjør i budsjettet for 2021 11,6 millioner. Dette er en økning på 1,6 millioner sammenlignet med 2020.

3.2. Andre budsjettforutsetninger

3.2.1. Lønns- og prisvekst

Lønns- og prisvekst på varer og tjenester har betydning for utviklingen i kommunens utgifter til drift og investeringer. Virksomhetene har blitt kompensert med reell lønnsvekst for 2020.

Årslønnsveksten for 2021 er i statsbudsjettet beregnet til å være 2,3 prosent. Kommunen har avsatt på sentral budsjettpost 2,3 % fratrukket 0,3 % overheng og 0,2 % lønnsglidning – det vil si 1,8 % av lønnsgrunnlaget i 2020. Dette tilsvarer 3,2 millioner. Siden kommunene ikke kjenner til regjeringens anslag på lønns- og prisvekst utover 2021 så er prisene oppgitt i perioden 2022 – 2024 i faste 2020-kroner.

3.2.2. Pensjonsutgifter

I budsjettet og økonomiplanperioden er følgende satser for beregning av pensjonspremien brukt:

- KLP fellesordningen 18 %
- KLP sykepleierordningen 18 %
- Statens pensjonskasse 8,8 %

Etter reglene for bokføring av pensjonsutgifter skal det beregnes en pensjonskostnad. Differansen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad blir kalt premieavvik.

Dersom betalt pensjonspremie er større enn den beregnede pensjonskostnaden får vi et positivt premieavvik som blir inntektsført i det gjeldende året. Deretter skal premieavviket etter dagens regler utgiftsføres over 7 år. Perioden premieavviket skal utgiftsføres over er endret flere ganger. Vi har derfor premieavvik som både utgiftsføres over 15 år, 10 år og 7 år.

Dersom betalt pensjonspremie er mindre enn beregnet pensjonskostnad får vi et negativt premieavvik som skal kostnadsføres gjeldende år og inntektsføres over de neste 7 årene.

I økonomiplanen er det tatt hensyn til utgiftsføring av premieavviket fra tidligere år og fra 2021.

Oppsummert er pensjonskostnadene i 2021 og budsjettert utvikling i 2022-2024 slik:

	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Pensjonskostnad KLP	21 201	19 000	20 159	20 923	22 440	23 769
Pensjonskostnad SPK	2 734	1 872	2 077	2 165	2 173	2 229
Sum pensjonskostnader	23 935	20 872	22 236	23 089	24 613	25 998

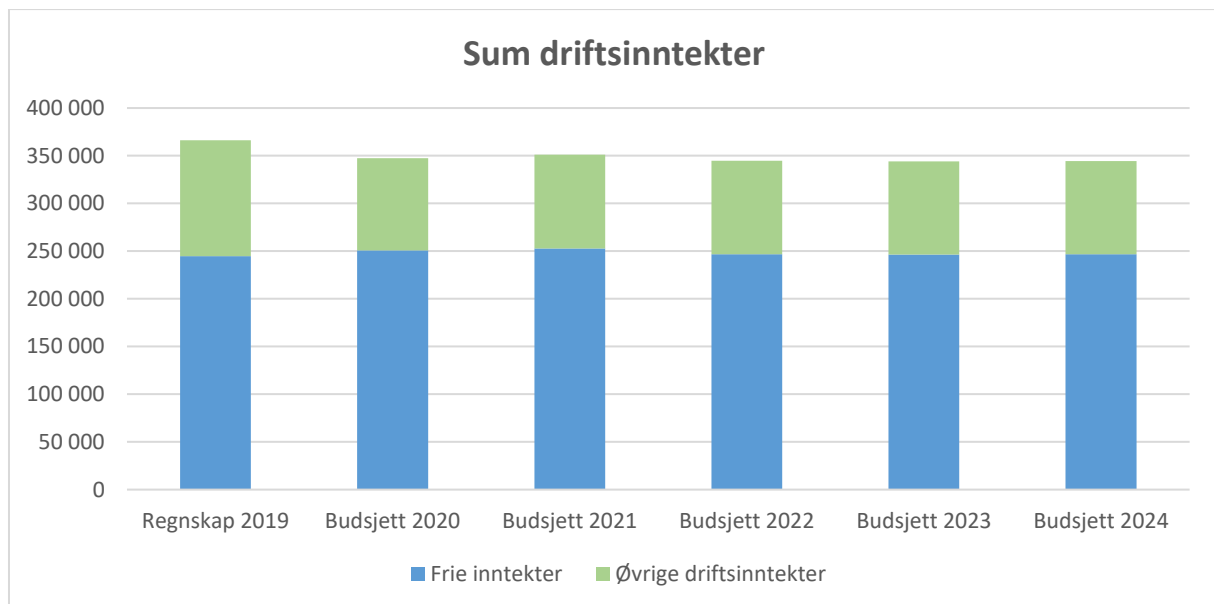
TABELL 1

3.2.3. Driftsinntekter og driftsutgifter

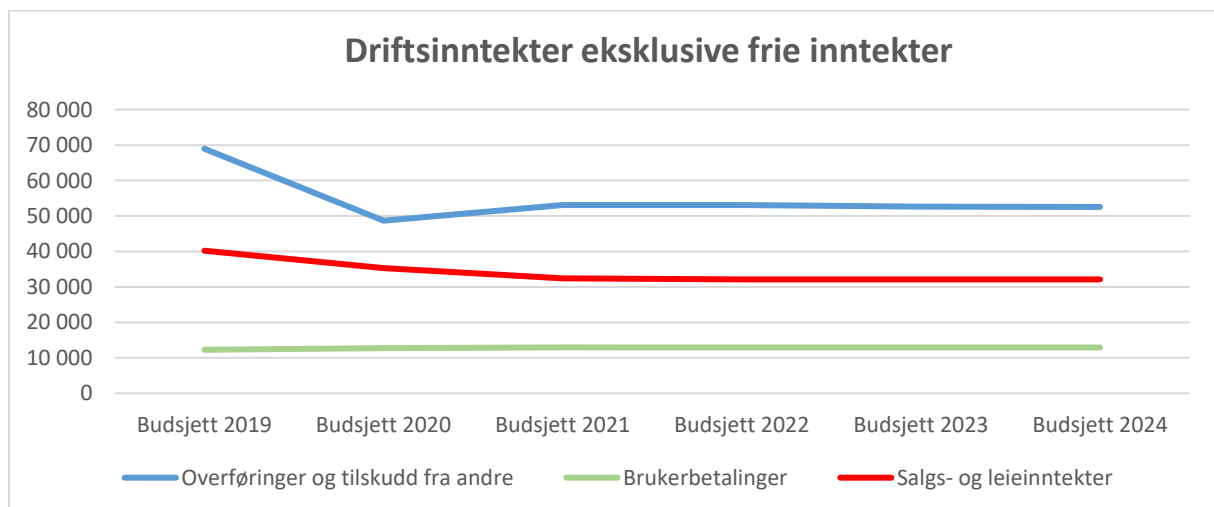
Inntektene til kommunen kommer i hovedsak gjennom skatteinntekter, statlige overføringer (rammetilskudd, øremerkede tilskudd mv.), gebyrinntekter, tilskuddsmidler, renteinntekter og eiendomsskatt. Ettersom store deler av kommunens samlede inntekter bestemmes av skatteinntekter og rammetilskudd (ca. 70%), har kommunen begrensede muligheter til å øke sitt inntektsgrunnlag i løpet av økonomiplanperioden. Det er for kommunens budsjetterte inntekter lagt inn prisvekst knyttet til kommunens gebyrregulativ på mellom 1,7 % og 2,1 %.

De siste årene har kommunens driftsinntekter blitt redusert og svikten i inntekter forventes å bli enda større i kommende økonomiplanperiode. Svikten i kommunens inntekter fra 2019 til 2021 ligger an til å bli på 9,4 millioner.

Som følge av at justert budsjett 2020 i stor grad er påvirket av covid-19 pandemien, er det i tabellen nedenfor benyttet opprinnelig budsjett for 2020. I tillegg er omorganiseringen av kommuneskogen hensyntatt i regnskapstall 2019 og budsjett 2020 slik at størrelsene blir sammenlignbare.

FIGUR 7

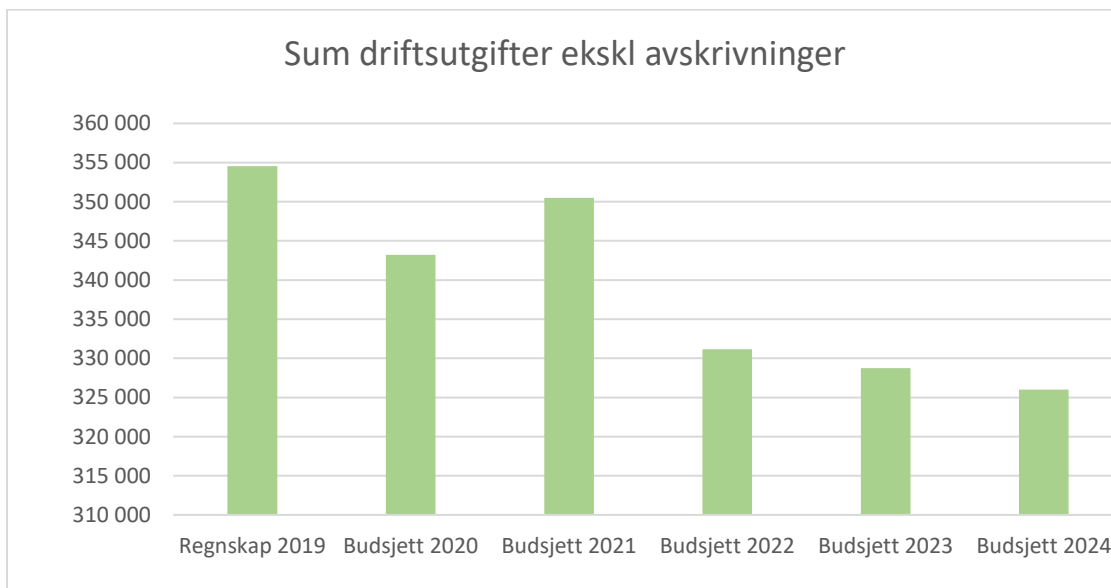

FIGUR 8

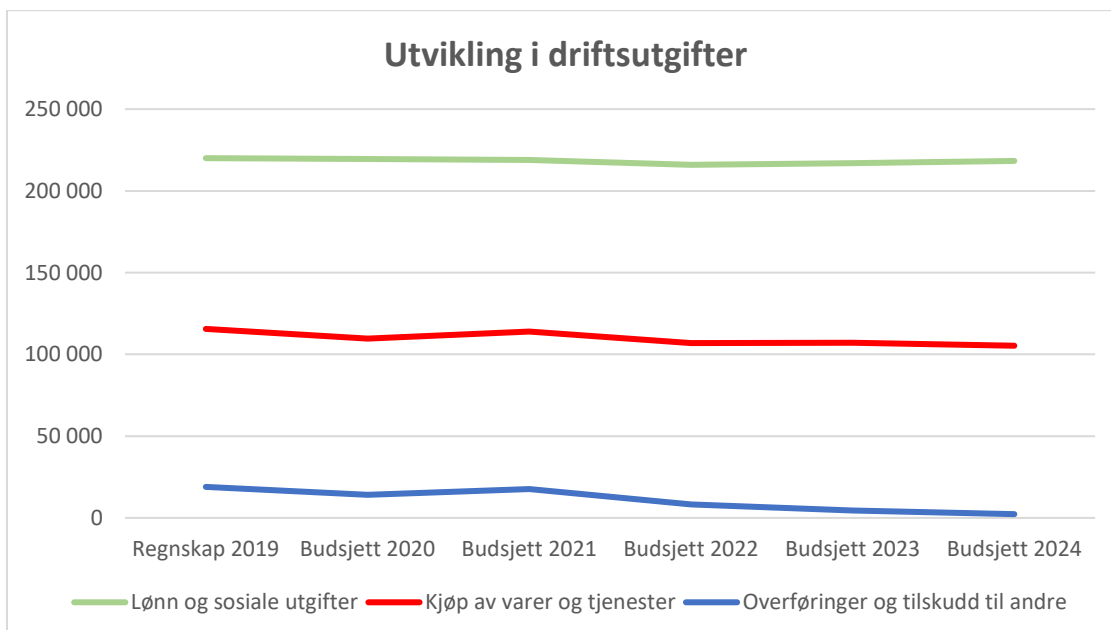
Kommunens driftsutgifter styres i stor grad ut fra behovet for tjenester, og utgjøres i hovedsak av lønn og sosiale kostnader (60%). Kommunene har derfor begrensede muligheter til å redusere vesentlig i kostnadsnivået utover lønn- og sosiale kostnader. I budsjettet er det lagt til forventet lønnsvekst 2021.

Driftsutgiftene har de siste årene blitt redusert, men i budsjettet for 2021 ser vi at driftsutgiftene igjen øker.

I nedenstående tabeller er det for 2020 benyttet opprinnelig budsjett som følge av store ekstraordinære kostnader i forbindelse med Covid-19. I tillegg er omorganiseringen av kommuneskogen hensyntatt i regnskapstall 2019 og budsjett 2020 slik at størrelsene blir sammenlignbare.

FIGUR 9

FIGUR 10

Det ble vedtatt en rekke tiltak i budsjettet for 2020 og i økonomiplanen 2021-2023 både i tilknytning til driftsinntekter og driftskostnader. De aller fleste tiltak i 2020 ser ut til å bli gjennomført med økonomisk effekt som forventet. Enkelte av tiltakene for resten av økonomiplanperioden er videreført mens andre tiltak ikke lar seg gjennomføre slik som forventet.

Inntektene svikter samtidig som vi ser at behovene for tjenester øker - spesielt innenfor pleie og omsorgssektoren. I tillegg har Covid-19 pandemien medført at vi også får ekstra kostnader til beredskap og smittevern i 2021.

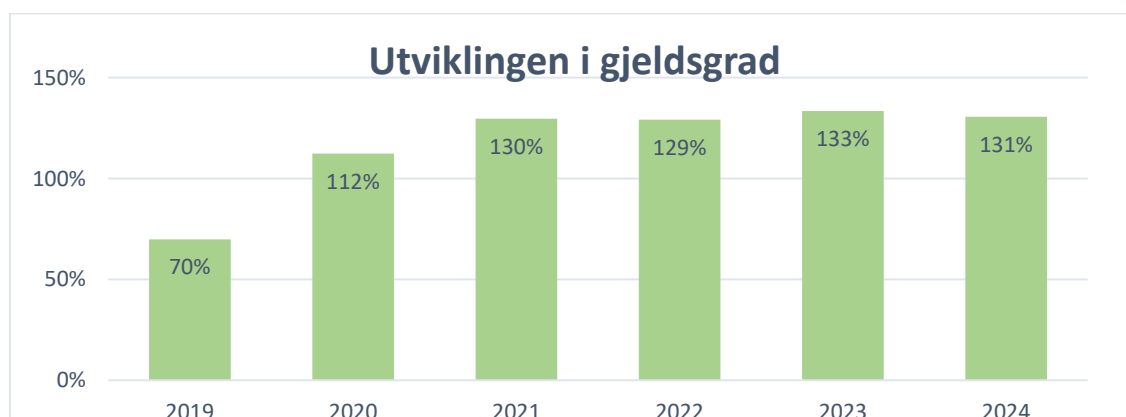
3.3. Gjeld og egenkapital

Kommunestyret vedtok 2. september 2019 bygging av ny skole og aktivitetshus til en total kostnadsramme på 259 millioner i perioden 2019 til 2021. I løpet av 2020 er rammen på prosjektet utvidet gjennom to vedtak. Det ene gjaldt varmeløsning skole og aktivitetshus på 10 millioner inklusive mva. Det andre var en tilleggsbevilgning på 41,25 millioner inkl mva som følge av økte kostnader. Dette gir en total ramme på 310,25 millioner inklusive mva for prosjektet. Eksklusive mva er rammen 258 millioner som i hovedsak finansieres gjennom bruk av egenkapital, spillemidler og låneopptak. Behovet for låneopptak utgjør 194 millioner. Kommunen har fått tilsagn på 14 millioner i spillemidler knyttet til dette prosjektet. Det vil medføre redusert behov for låneopptak det året midlene blir utbetalt. Øvrige planlagte investeringsbehov i økonomiplanperioden vil også måtte finansieres med låneopptak.

I vedtatte finansielle måltall for Våler kommune er det satt et mål om at gjeldsgraden ved utgangen av økonomiplanperioden 2021-2024 ikke bør overstige 90 % av driftsinntektene. På lengre sikt er målet en gjeldsgrad på 75 %. Gjeldsgraden bør imidlertid sees i sammenheng med andre tallstørrelser. Ved store fondsreserver vil økonomien kunne tåle en høyere gjeldsgrad fordi risikoen for at en endring i rentenivået vil påvirke tjenestetilbudet da vil være mindre, og motsatt dersom fondsreservene er små.

Også sammensetning av gjelden vil ha betydning. Dersom store deler av gjelden knytter seg til selvfinansierende gjeld hvor renter og avdrag dekkes inn gjennom gebyrinntektene, vil det kunne forsvare en høyere gjeldsgrad.

Gjennom vedtatte investeringer i årene fremover vil gjeldsgraden øke betydelig. I nedenstående figur vises utviklingen i gjeldsgrad fra 2019 til 2024. Gjeldsgrad for 2020 er basert på opprinnelig budsjetterte driftsinntekter som følge av at justert budsjett i stor grad er påvirket av covid-19 pandemien og derfor ikke er sammenlignbare.

FIGUR 10

Økte låneopptak vil påvirke kommunens driftsbudsjett i form av økte renter og avdrag. Med de investeringer som følger av kap. 5 vil utviklingen i lånegjeld og rente- og avdragsbelastning 2021 til 2024 bli som følger:

	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lånegjeld per 1. januar	279 926	292 214	426 643	477 043	470 648	488 754
Opptak av nye lån	23 000	146 100	65 000	8 796	33 380	9 420
Avdrag	10 712	11 671	14 600	15 192	15 274	15 362
Lånegjeld per 31. desember	292 214	426 643	477 043	470 648	488 754	482 813
Totale utlån	11 612	18 120	21 885	25 650	29 415	33 180
Ubrukte lånemidler	24 597	18 546	0	0	0	0
Netto lånegjeld	256 005	389 977	455 159	444 998	459 339	449 633
Renteutgifter	6 062	6 116	6 002	5 916	6 344	6 591
Sum renter og avdrag	15 722	17 787	20 602	21 108	21 617	21 952
Herav selvfinansierende	2 987	3 587	3 607	3 465	3 559	3 654

TABELL 2

Kommunens ubundne investeringsfond vil i stor grad bli benyttet til finansiering av skole- og aktivitetshus. I tillegg har den svake driftsøkonomien de siste årene belastet fri egenkapital betydelig. Størsteparten av ubundne driftsfond vil i 2021 bli brukt opp. Mangel på ubundne fond kan medføre svak likviditet.

Nedenfor vises utviklingen i ubundne fond drift og ubundne fond investering i økonomiplanperioden.

I hele 1000	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Ubundne driftsfond 1.1.	38 795	26 130	15 131	1 663	595	882
Netto avsetning og bruk	-12 664	-10 999	-13 468	-1 068	287	2 814
Ubundne driftsfond 31.12.	26 130	15 131	1 663	595	882	3 696
Ubundne investeringsfond 1.1.	28 961	15 724	5 656	3 493	2 593	1 693
Netto avsetning og bruk	-13 237	-10 068	-2 163	-900	-900	-900
Ubundne investeringsfond 31.12.	15 724	5 656	3 493	2 593	1 693	793
Totale fondsmidler 1.1.	67 755	41 854	20 787	5 156	3 188	2 575
Netto avsetning og bruk	-25 901	-21 067	-15 631	-1 968	-613	1 914
Totale fondsmidler 31.12	41 854	20 787	5 156	3 188	2 575	4 489

TABELL 3

4. Virksomhetens rammer og tiltak

Sum bevilgning drift i budsjettskjema «Bevilgningsoversikt drift» i kap. 6 utgjør i budsjettet for 2021 252,066 millioner. Denne rammen er fordelt på kommunens ulike virksomheter. Alle tiltak som er innarbeidet på den enkelte virksomhet er spesifisert på den virksomheten der tiltaket får økonomisk effekt. Tilsvarende gjelder for perioden 2021-2023.

De tiltakene som er innarbeidet bygger delvis på det økonomiske omstillingsprosjektet som ble gjennomført i 2019. Enkelte tiltak er videreført, mens andre tiltak ikke lar seg gjennomføre eller vil ha annen økonomisk effekt enn det som ble forutsatt i 2019. I tillegg er det foreslått nye tiltak – både i form av økte behov og innsparinger. Det kreves store omstillinger i økonomiplanperioden. Dette er omstillinger som krever nærmere utredninger og arbeidet med dette starter umiddelbart.

Enkelte tiltak berører flere virksomheter. I disse tilfellene er tiltakene fordelt forholdsmessig på de virksomhetene som er berørt av tiltakene.

Innarbeidede tiltak utgjør ved utløpet av økonomiplanperioden 35,8 millioner.

Bevilgning drift pr virksomhet (i hele 1000)	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
300 Politikk og tilsyn	2 887	2 685	2 684	2 692
Redusere bevertning møter	-100	-100	-100	-100
Omstillingsprosjekt 2021		-203	-203	-196
Sum tiltak	-100	-303	-303	-296
310 Fellesoppgaver	25 560	24 817	24 167	24 167
Slå sammen kommunale barnehager	0	0	-500	-500
Omstillingsprosjekt 2021	0	-743	-893	-893
Sum tiltak	0	-743	-1 393	-1 393
315 Kommunedirektør og stab	21 039	19 494	19 477	19 536
Avslutte medl.skap Utmarkskomm. sammenslutning	-45	-45	-45	-45
Avslutte samarbeid med "Blomsterpikene"	-75	-75	-75	-75
Interkommunalt samarbeid innføring	-253	-253	-253	-253
Redusere samarbeid om næringsutvikling	-300	-300	-300	-300
Forlenget medlemskap Finnskogen natur og kulturpark	70	0	0	0
Kommuneplan	0	0	0	0
Økt egenandel nettutvidelse bredbånd	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600
Kutte kurs/opplæring	-339	-339	-339	-339
Omstillingsprosjekt 2021		-1 475	-1 492	-1 433
Sum tiltak	-3 542	-5 087	-5 104	-5 045

Bevilgning drift pr virksomhet (i hele 1000)	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
320 1-10 Skole	33 734	29 900	29 284	29 186
Digitale tavler 1-10 skole	200	150	150	150
Ny finansieringsmodell	-538	-3 158	-3 698	-3 645
Redusere vikarlærere 200%	-307			
Ikke gi intensiv opplæring	-289	-693	-693	-693
Redusere 50% merkantil	-124	-297	-297	-297
Redusere 50% miljøarbeider	-100	-240	-240	-240
Leksehjelp uten pedagog	-16	-39	-39	-39
Omstillingsprosjekt 2021		-731	-807	-958
Sum tiltak	-1 174	-5 008	-5 624	-5 722
325 Nordhagen barnehage	4 804	4 180	4 178	4 191
Slå sammen kommunale barnehager	-197	-443	-443	-443
Omstillingsprosjekt 2021		-378	-380	-367
Sum tiltak	-197	-821	-823	-810
330 Vålbyen barnehage	4 826	4 223	4 221	4 234
Slå sammen kommunale barnehager	-197	-443	-443	-443
Endrede forutsetninger	-441	-441	-441	-441
Omstillingsprosjekt 2021		-356	-358	-345
Sum tiltak	-638	-1 240	-1 242	-1 229
335 Kultur	5 134	4 866	4 864	4 878
Opparbeidelse Olavskilden 1000-års jubileum	100	0	0	0
Redusere tilbude dans/kunst kulturskolen	-225	-225	-225	-225
Omstillingsprosjekt 2021		-168	-170	-156
Sum tiltak	-125	-393	-395	-381
340 Landbruk,næring,skog og miljø	2 597	2 435	2 434	2 442
Omstillingsprosjekt 2021		-162	-163	-155
Sum tiltak		-162	-163	-155
345 Kommuneskog	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500

Bevilgning drift pr virksomhet (i hele 1000)	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
350 Teknisk	24 025	23 054	23 754	21 901
Reduserte driftskostnader sammenslått barnehage	-142	-380	-380	-380
Ekskludere TV-kostnader fra leieavtaler	-200	-200	-200	-200
Salg av ubrukte formålsbygg	-250	-250	-250	-250
Økt aktivitet Våler rensesepark	0	100	1 500	0
Reduserte FDV kostnader skole og aktivitetshus	-55	-55	-55	-55
Økt husleie bankbygg	-117	-350	-350	-350
Maskinvedlikehold utført med egne ressurser	-40	-40	-40	-40
Optimalisere/øke priser VA-industri	-80	-80	-80	-80
Erstatte eksterne kjøp med bruk av egne ressurser	-200	-200	-200	-200
Reduserte driftskostnader salg Hasla skole	-140	-140	-140	-140
Reduserte driftskostnader slag Nordhagen skole	-50	-100	-100	-100
Salg av leiligheter Storskjæret	-90	-180	-270	-360
Selvkost utleie Stallen/Kommunelokalet	-144	-144	-144	-144
Omstillingsprosjekt 2021		-800	-1 410	-1 673
Sum tiltak	-1 508	-2 819	-2 119	-3 972
351-VAR	-931	-931	-931	-931
360 Helse	35 213	29 790	28 637	27 173
Fra plassering utenfor hjemmet til ettervern	-300	-1 800	-1 700	-1 700
Beredskap Covid-19 Haslemoen 1. halvår	1 230	0	0	0
Omstillingsprosjekt 2021 barnevern		-1 600	-2 200	-3 300
Omstillingsprosjekt 2021 helse		-1 093	-1 746	-2 110
Sum tiltak	930	-4 493	-5 646	-7 110
362 Tifu	34 886	33 465	32 505	32 048
Økt lederstøtte og bedre personaloppfølging	-50	-50	-50	-50
Endre turnus (50% stilling)	-194	-259	-259	-259
Redusere omsorgslønn 20%	-63	-96	-96	-96
Redusere støttekontakt 20%	-32	-64	-64	-64
Omstillingsprosjekt 2021		-1 291	-2 251	-2 708
Sum tiltak	-339	-1 760	-2 720	-3 177
365 Pleie og omsorg	55 930	52 214	51 642	51 320
Etablering av KAD-seng	500	150	150	150
Økt lederstøtte og bedre personaloppfølging	-35	-35	-35	-35
Redusere merkantil med 20%	-144	-144	-144	-144
Omstillingsprosjekt 2021		-3 366	-3 938	-4 260
Sum tiltak	321	-3 395	-3 967	-4 289

Bevilgning drift pr virksomhet (i hele 1000)	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
370 Nav	9 981	9 398	9 094	9 122
Redusere økonomisk sosialhjelp	-500	-500	-500	-500
Omstillingsprosjekt 2021		-583	-887	-859
Sum tiltak	-500	-1 083	-1 387	-1 359
399 Premieavvik-pensjonsregulering	-3 119	-2 017	-453	928
Sum tiltak	-5 642	-27 307	-30 886	-34 938

TABELL 4

I tillegg til tiltak på de enkelte virksomheter der det også foreslått tiltak knyttet til kommunestyrets frie disponible midler og finansposter

Tiltak kommunestyrets frie inntekter	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Tilleggsbevilgning covid-19	-3 463	0	0	0
Eiendomsskatt vindkraftverk	-2 400	-2 800	-2 800	-2 800
Eiendomsskatt næringseiendom	-615	-1 229	-1 229	-1 229
Reduksjon eiendomsskatt bolig/fritid	1 381	1 381	1 381	1 381
Økte avdrag/renter foreslåtte investeringer	1 225	1 988	2 214	2 396
Reduserte renter og avdrag utsettelse brannstasjon	-486	-518	-557	-581
Sum tiltak kommunestyrets disponible midler	-4 358	-1 178	-991	-833

TABELL 5

Regjeringen har i statsbudsjettet for 2021 foreslått å redusere skattesatsen for eiendomsskatt på boliger og fritidseiendom fra 5 promille til 4 promille. Endringen gjelder ikke næringseiendom og eiendom knyttet til vind- og vannkraft. Den maksimale skattesatsen for disse eiendommene er 7 promille. Det er ikke anledning til å øke skattesatsen med mer enn 1 promille årlig. I er det derfor lagt inn en skattesats for disse eiendommene på 6 promille i 2021 og 7 promille i perioden 2022-2024.

5. Investeringer

Utgifter som klassifiseres som investeringer skal bokføres i investeringsregnskapet og aktiveres i balansen som anleggsmidler. Investeringsutgifter er:

- Anskaffelse av eiendeler som er bestemt til varig eie eller bruk og som er av vesentlig verdi
- Påkostning på eksisterende varige driftsmidler som er av varig og vesentlig verdi

For at et anleggsmiddel eller en påkostning skal kunne klassifiseres som varig, må anleggsmiddelet ha en økonomisk levetid på minst 3 år. Videre må anleggsmiddelet eller påkostningen oppfylle vesentlighetskriteriet. Det innebærer at investeringen må tilsvare minst kr. 100 000.

Som påkostning regnes utgifter som øker anleggsmiddelets bruksverdi, i motsetning til vedlikehold som skal opprettholde en standard på det nivået den var opprinnelig.

Det kan i mange tilfeller være vanskelig å vurdere om en anskaffelse eller påkostning skal klassifiseres som en investering eller som en driftsutgift. Fra 2020 er bestemmelsene om skillet mellom drift og investering tatt inn i kommuneloven. I tillegg er det gitt bestemmelser om dette i en egen kommunal regnskapsstandard. De investeringer som er tatt inn i budsjettet for 2021 og i økonomiplanen 2022-2024 er vurdert i forhold til disse bestemmelsene.

I september 2019 vedtok kommunestyret bygging av ny skole og aktivitetshus. Investeringen innebærer store låneopptak med tilhørende økning i rente- og avdragsbelastningen. Den økte rente- og avdragsbelastningen bidrar til å svekke kommunens økonomi.

Bygging av ny skole og aktivitetshus har også tært på ubundne investeringsfond. I tillegg vil ubundne fond i drift bli brukt opp i 2021.

I budsjettet for 2021 og økonomiplan 2022 til 2024 er det derfor i svært liten grad rom for investeringer finansiert ved låneopptak. For å få gjennomført de nødvendige omstilling i pleie og omsorg, vil det imidlertid være behov for enkelte investeringer. Det er også vedtatt en boligsosial handlingsplan som krever investeringer i kommende økonomiplanperiode. I tillegg er investeringer som følge av pålegg fra arbeidstilsynet og nødvendig HMS-tiltak prioriterte investeringer. Det er også budsjettet med investeringer i vann og avløp etter vedtatt saneringsplan. For investeringer i vann og avløp finansieres renter og avdrag gjennom gebyrinntekter, og låneopptak knyttet til slike investeringer vil derfor ikke belaste kommunens drift.

Det er viktig at vi fremover prioriterer investeringene ut fra behov. For å kunne prioritere riktig, er vi fortsatt avhengig av å få på plass en energiøkonomiseringsplan (ENØK-plan) og vedlikeholdsplan. Investeringer utover det som er nevnt over, vil ikke bli tatt inn i økonomiplanen før disse planene er ferdigstilt.

De prioriterte prosjektene fremgår av kap 6.5 «Spesifikasjon av investeringsutgifter».

Finansieringen av investeringene fremgår av kap. 6.4 «Bevilgningsoversikt investering». Effektene av finansieringen er nærmere belyst i kap. 3.3. Gjeld og egenkapital.

6. Budsjettskjemaer

6.1. Bevilgningsoversikt drift

Bevilgningsoversikt drift (i hele 1000)	Regnska p 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Rammetilskudd	-145 954	-155 268	-151 780	-144 955	-144 921	-145 203
Inntekts- og formuesskatt	-84 330	-82 185	-86 813	-86 548	-86 428	-86 356
Eiendomsskatt	-10 243	-10 035	-11 611	-12 625	-12 635	-12 625
Andre generelle driftsinntekter	-4 343	-3 574	-2 478	-2 478	-2 478	-2 478
Sum generelle driftsinntekter	-244 870	-251 062	-252 682	-246 606	-246 462	-246 662
Sum bevilgninger drift, netto2	233 120	249 478	252 066	233 072	231 056	228 386
Avskrivinger	10 982	12 343	12 343	12 343	12 343	12 343
Sum netto driftsutgifter	244 102	261 821	264 409	245 415	243 399	240 729
Brutto driftsresultat	-768	10 759	11 727	-1 191	-3 063	-5 933
Renteinntekter	-1 527	-798	-910	-910	-910	-910
Utbytter	-790	-365	-195	-195	-195	-195
Gev./tap finansielle omløpsmidler	-142	-120	-120	-120	-120	-120
Renteutgifter	6 062	6 116	6 002	5 928	6 363	6 618
Avdrag på lån	9 660	10 551	13 364	13 957	14 038	14 126
Netto finansutgifter	13 263	15 384	18 142	18 660	19 177	19 520
Motpost avskrivinger	-10 982	-12 343	-12 343	-12 343	-12 343	-12 343
Netto driftsresultat	1 513	13 800	17 526	5 126	3 771	1 244
Overføring til investering	0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger/bruk bundne fond	1 023	-5 480	-4 058	-4 058	-4 058	-4 058
Netto avsetninger/bruk ubundne fond	-12 665	-6 449	-13 468	-1 068	287	2 814
Tidligere års mer-/mindreforbruk	8259	-1871	0	0	0	0
Sum disponeringer	-3 383	-13 800	-17 526	-5 126	-3 771	-1 244
Fremført til inndekning i senere år	-1 871	0	0	0	0	0

6.2. Bevilgning drift pr. virksomhet

Bevilgning drift pr virksomhet hele 1000)	(i Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
300 Politikk og tilsyn	3 055	2 868	2 887	2 685	2 684	2 692
305 Interkommunale samarbeid	11 038	0	0	0	0	0
310 Fellesoppgaver	19 029	23 267	25 560	24 817	24 167	24 167
315 Rådmann og stabsoppgaver	24 015	24 755	21 039	19 494	19 477	19 536
320 1-10 skole	33 766	35 354	33 734	29 900	29 284	29 186
325 Nordhagen barnehage	6 013	5 448	4 804	4 180	4 178	4 191
330 Vålbyen barnehage	4 782	5 193	4 826	4 223	4 221	4 234
335 Kultur	4 430	5 313	5 134	4 866	4 864	4 878
340 Landbruk, næring skog og miljø	565	2 432	2 597	2 435	2 434	2 442
345 Kommuneskog	-6 454	-4 927	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500
350 Teknisk	18 930	21 001	24 025	23 054	23 754	21 901
351 VAR	-2 177	821	-931	-931	-931	-931
360 Helse	19 881	35 755	35 213	29 790	28 637	27 173
362 TIFU	26 612	36 326	34 886	33 465	32 505	32 048
365 Pleie og omsorg	53 460	56 468	55 930	52 214	51 642	51 320
370 NAV	22 521	10 263	9 981	9 398	9 094	9 122
399 Pensjonsregulering-lønnsreserve	-5 576	-10 859	-3 119	-2 017	-453	928
Sum bevilgning drift	233 890	249 478	252 066	233 072	231 056	228 386

6.3. Økonomisk oversikt drift

Økonomisk oversikt - drift	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Rammetilskudd	-145 954	-155 268	-151 780	-144 955	-144 921	-145 203
Inntekts- og formuesskatt	-84 330	-82 185	-86 813	-86 548	-86 428	-86 356
Eiendomsskatt	-10 243	-10 035	-11 611	-12 625	-12 635	-12 625
Andre skatteinntekter	-288	-255	-255	-255	-255	-255
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-4 055	-3 319	-2 223	-2 223	-2 223	-2 223
Overføringer og tilskudd fra andre	-62 694	-50 909	-53 069	-53 055	-52 677	-52 578
Brukerbetalinger	-12 266	-11 643	-12 938	-12 908	-12 908	-12 908
Salgs- og leieinntekter	-53 880	-48 004	-32 437	-32 115	-32 115	-32 115
Sum driftsinntekter	-373 710	-361 618	-351 126	-344 685	-344 163	-344 264
Lønnsutgifter	176 797	175 658	175 859	172 615	172 166	172 210
Sosiale utgifter	44 406	42 211	42 977	43 322	44 795	46 185
Kjøp av varer og tjenester	121 760	127 402	113 984	106 886	107 196	105 306
Overføringer og tilskudd til andre	18 996	14 764	17 690	8 328	4 600	2 287
Avskrivninger	10 982	12 343	12 343	12 343	12 343	12 343
Sum driftsutgifter	372 941	372 378	362 853	343 494	341 100	338 331
Brutto driftsresultat	-768	10 759	11 727	-1 191	-3 063	-5 933
Renteinntekter	-1 527	-798	-910	-910	-910	-910
Utbytter	-790	-365	-195	-195	-195	-195
Gvinster/tap finansielle oml.midler	-142	-120	-120	-120	-120	-120
Renteutgifter	6 062	6 116	6 002	5 928	6 363	6 618
Avdrag på lån	9 660	10 551	13 364	13 957	14 038	14 126
Netto finansutgifter	13 263	15 384	18 142	18 660	19 177	19 520
Motpost avskrivninger	-10 982	-12 343	-12 343	-12 343	-12 343	-12 343
Netto driftsresultat	1 513	13 800	17 526	5 126	3 771	1 244
Overføring til investering						
Netto avsetning/bruk bundne driftsfond	1 023	-5 480	-4 058	-4 058	-4 058	-4 058
Netto avsetning/bruk ubundne driftsfond	-12 664	-6 449	-13 468	-1 068	287	2 814
Dekning av tidligere års merforbruk	8 259	-1 871	0	0	0	0
Sum disp/dekning av netto driftsresultat	-3 383	-13 800	-17 526	-5 126	-3 771	-1 244
Fremført til inndeckn. i senere år	-1 871	0	0	0	0	0

6.4. Bevilgningsoversikt investering

Bevilgningsoversikt investering (i hele 1000)	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
1 Investeringer i varige driftsmidler	149 270	86 065	3 995	51 225	4 775
2 Tilskudd til andres investeringer	0	0	0	0	0
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	940	950	900	900	900
4 Utlån av egne midler	0	0	0	0	0
5 Avdrag på lån	0	0	0	0	0
6 SUM INVESTERINGSUTGIFTER	150 210	87 015	4 895	52 125	5 675
7 Kompensasjon for merverdiavgift	-27 800	-20 513	-199	-8 845	-355
8 Tilskudd fra andre	0	0	0	-14 000	0
9 Salg av varige driftsmidler	0	-5 800	0	0	0
10 Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0
11 Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0
13 Bruk av lån	-119 654	-78 539	-3 796	-28 380	-4 420
14 SUM INVESTERINGSINNTEKTER	-147 454	-104 852	-3 995	-51 225	-4 775
15 Videreutlån	7 900	5 000	5 000	5 000	5 000
16 Bruk av lån til videreutlån	-7 900	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
17 Avdrag på lån til videreutlån	1 120	1 235	1 235	1 235	1 235
18 Mottatte avdrag på videreutlån	-1 392	-686	-1 235	-1 235	-1 235
19 NETTO UTGIFTER VIDEREUTLÅN	-272	549	0	0	0
20 Overføring fra drift	0	0	0	0	0
21 Netto avsetninger/bruk av bundne inv.fond	272	-549	0	0	0
22 Netto avsetninger/bruk av ubundet inv.fond	-2 756	-2 163	-900	-900	-900
23 Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0
24 SUM OVERFØRING FRA DRIFT/NETTO AVSETNINGER	-2 484	-2 713	-900	-900	-900
25 FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	0	0	0	0	0

6.5. Spesifikasjon av investeringsutgifter

Spesifikasjon av investeringsutgifter (i hele 1000)	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Kommunale bygg for helse og omsorg	2 040	2 425	645	10 125	125
Oljetank og brennere VOS		500			
Inventar og utstyr VOS		475	245	125	125
Etablering KAD-seng		150			
Rekkverksmur 63 bygget		200			
Utvidelse av avlastningsbolig TIFU		950			
Avfallshus VOS		150			
Forprosjekt ombygging av bofellesskap VOS			200		
Ombygging fysikalsk institutt til bofellesskap TIFU			200	10 000	
Undervisnings- og kulturlokaler	181 073	95 340	0	0	0
Skole og aktivitetshus	178 073	83 240			
Varmeløsning skole og aktivitetshus	3 000	7 000			
Gulvbelegg sløydrom ungdomsskolen		100			
Uteområde gamle Vålbyen skole		5 000			
Boliger	0	1 150	100	33 950	1 500
Renovering Løytnantveien 16		600			
Renovering Storskjæret 56		350			
Våkertunet 2		200		31 250	
2 forsterkede modulboliger rus- og psykiatri				1 200	
Renovering trygdeboliger VOS			100	1 500	1 500
Kommunale bygg administrasjon	500	0	0	0	0
Brannstasjon					
IKT og annet	1 050	350	250	150	150
Inventar og utstyr teknisk		200	100		
Velferdsteknologi		150	150	150	150
Vei, gatelys og uteanlegg	983	3 300	0	0	0
Trafikkløsning skole og aktivitetshus		1 800			
Asfaltering skolebakken/Elverhøysvingen		1 500			
Vann og avløp	780	3 500	3 000	7 000	3 000
Kjøp av aksjer og andeler		950	900	900	900
Egenkapitalinnskudd KLP		900	900	900	900
Anno Museum AS		50			